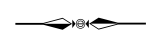

מסורת הש"ס

א) ז"ק סד: שזעוה ה. כבורות נא. וואָה דמנא ר' ישמעאל י"ג מדות שהמורה נדרשת בהן והא איכא גס מדה זו הניחו בחימה חוס' שזעוה ה. ד"ה דתנא, ב) לעיל נח., ג) צימים ונחלים. רש"י, ד) וְיָלַד לְחַבְרֹון.

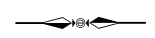
תורה אור השלם

1. וְכָל הַשְּׂרָץ הַשֶּׁרֶץ עַל הָאָרֶץ שָׁקֵץ הוּא לֹא יֵאָכֵל: וּרְקֵא יא מא 2. אֵת זֶה תֹאכְלוּ מִבֶּל אֲשֶׁר בָּמִים בֶּל אֲשֶׁר לוֹ סָנְפִיר וְקִשְׁקֶשֶׁת בָּמִים בַּיּוֹמִים וּבַנְּחָלִים אֲתֵם תֹּאכְלוּ: וּרְקֵא יא ט

גליון הש"ס

נב' קישות שהתליעה. עי' פסחים קטו ע"ז חוס' ד"ה קפא:

מוסף רש"י

אלו טרפות

הטל פרט. הסמוך להם ותנהו ציניהם ודונם ככלל ופרט וכלל ומרצי ציה כל כעין הפרט הלכך אי לאו תאכלו קמא הוה מרצין ככעין הפרט אפי' צורות דדמו לפרט כזכי שהן מים גדלין על גבי קרקע אצל השתא דכתיב תאכלנו קמא דרשין ליה הכי מה הפרט מפורש מים נוצעין אף כל מים נוצעים ואיתרבו חריצין ונעיצין לאיסורא דכל פרט למעוטי תמא: ואימא מה **הפרט מפורש וכו'**. דלע"ג דלא דמי ליה לפרטא אלא כחד נד מרצין דכללא בתרא דוקא: א"כ **תאכלנו מאי אהני ליה**. בלאו איהו נמי כלים לא מיתסרי דהא לא דמו לפרט במידי אלא לאו תאכלו למשרי צורות תמא ולנמירא דלא תרצי ככעין הפרט אלא חריצין ונעיצין דדמו ליה בשני נדדין: **חריצין**. ארוכין וקנרים: **נעיצין**.

רחצין כגון אותן שעושין לצדירי דגים: ואימא **איפכא** לא גרסינן הכא עד כסיפא דשמעתא בטר מלתא דתנא דצי ר' ישמעאל אצל הכא גבי תנא דצי רצ דדריש כללי ופרטי ליכא לאותציה דהא כעין הפרט צעין ומאי כעין הפרט אית כזה דתרכיניהו לאיסורא ותפיק חריצין ונעיצין: **במים צמים ז' פעמים**. הואיל ושני הכללות סמוכין כשתטיל פרט שאחריהם ציניהם מדה בתורה היא שלא תדונם ככלל ופרט אלא צרצוי ומיעוט דלהכי פלגיניהו רחמנא לפרטא מכללא דלא דדרשה ככלל ופרט. ואיכא צין ריבה ומיעט לכלל ופרט דכי דרשין כלל ופרט הוי פרט פירושו של כללא ואין ככלל אלא מה שצפרט ואפי' דבר הדומה לו אין לך להציא וכשכלל לך כלל שני אחר הפרט אהני לאתויי מידי דדמי ליה לפרט אצל כי דרשין ריבה ומיעט לא פירש המיעוט את הרצוי אלא מיעט שלא תשמע ממנו הכל אלא זה והדומים לו ובלאו רצוי שני הוה מרצין כל דדמי ליה למיעוטא ואהני רצוי שני לאתויי כל מילי ואהני מיעוטא למעוטי מידי דלא דמי ליה כלל והכי מפרשין צפ' נגמר הדין (סנהדרין דף מה:). גבי כל הנסקלין נתלין דרצוי ומיעוט לחודיה מייתי כל דדמי ליה בכל מילי. ומשום דרצוי ומיעוט מידריש אינטריך תאכלו קמא למשרי צורות דלתי צרצוי ומיעוט וריצוי לאיסורא דאילו ככלל ופרט דרשין ליה לא הוו מתרבו צורות ולא אינטריך תאכלו יתירא

דקסבר תנא דצי ר' ישמעאל כללא קמא דוקא דלא מרצי כללא בתרא אלא מידי דדמי לפרט ככל נד דהיינו נוצעין וה"ג אמרן לעיל [טו:]. גבי כלל ופרט דחגיבים לתנא דצי ר' ישמעאל דלא מתרצי ראשו ארוך מכלל ופרט משום דלא דמי בכל נד ואינטריך סלעס יתירא לרצויי: **ומאי מיעט מיעט צורות שיחין ומערוס**. תאכלנו יתירא סמיך כדאמר' במסקנא א"כ תאכלנו מאי אהני ליה: **ואיפוך אלא**. דכיון דלאו טעמא יהיב למילתיה כשאר כעין הפרט אימא תאכלו למישרי חריצין וריצויא לרצויי צורות: **שאן עלצורין**. שאין להם מוצא ומצוא אלא עלצורין ככלים ולא דמו לאיסורא במידי דהא ימים ונחלים כתיב: **הי סתום והי מפורש**. דאמר' לעיל [טו:]. הואיל והתיר בסתום והתיר במפורש: **יש לו מפורש**. כההוא קרא דמשמעני ציש לו סנפיר וקשקשת קרי מפורש להתיר כלים בלא סימני טהרה כדדריש לעיל [שס] ימים ונחלים הוא דלואתם תאכלו ולא אחרים הא ככלים אפי' אין לו תאכלו: **מיניה הוא דקא מיספרו כלים**. כדפרישית דקאי אמיעוט דלואתם דממעט אין לו גבי ימים ונחלים כדכתיב א ונחלים אותם תאכלו ולא שאין לו וממילא דככלים לא אימעיש אצל קראי דמישתעי בִּצֵין לו דאמרן לעיל נמי דמישתרו מיניה כדאמרן כל אשר אין לו צימים ונחלים לא תאכלו הא ככלים תאכלו לא הוי מפורש להתיר כלים כולי האי משום דלוארת לא תאכלו לא סמיכא לפרטא אלא לכלל דכל נפש החיה אשר צמים לא תאכלו ומשמע טפי דבכל מימות שבעולם אפי' ככלים אזהר אלא אֵין הוא דדרשין ליה ככלל ופרט וכלל דצדידיה נמי איכא ז' כללות סמוכין זה לזה אחר הפרט דכתיב צימים ונחלים מכל שרץ המים ומכל נפש החיה וגו': **דהאי הוא דמוכח אהאיך**. קרא דיש לו דלמשרי כלים תמא: **דאי מהאיך הוה אמינא**. צנחלים אותם תאכלו הא ככלים אפי' אותם לא תאכלו ותמא צימים ונחלים דאין לו וגלי עליה דכי מעטיניהו לכלים מאיסורא מעטיניהו ולא מהתירא: **לשפי**. לשון השופה יין (י' לחמרא (צ"מ דף ט.)) לשון מוריק מכלי אל כלי: **שיכרא**. של תמרים הוא ומצויין בהן תולעים: **בצציפא**. יציב שמסננין אותו דרך עניים וקשים דקים: **באורפא**. שאס תפול תולעת על הקשים לא יראה ומשם תפול לכלי ולמחר כשיראנה יהא סבר שלא יתה מן השכר לקשים ותולעת המים מותרת כדאמרן: **וקעצר משום שרץ השורץ על הארץ**. דכיון דרחשה והלכה קמָת על הקשין נעשית שרץ הארץ: **היינו רבישיה**. וכמי שלא פירשה מן המים היא: **יבחושין**. כמין יתושין דקין הנמנאות במרחפות של יין:

פרק שלישי חולין

סז.

במים במים שני פעמים אין זה בלף ופרט אלא ריבה ומיעט. פי' צקונטרס משום דצרצוי ומיעוט מדריש אינטריך תאכלו קמא למישרי צורות שיחין ומערות דאתו צרצוי ומיעוט ורצוי דאסור דאילו כלל ופרט דרשין לא הוה מתרצי צורות ולא אינטריך תאכלו יתירא דקסבר תנא דצי ר' ישמעאל כללא קמא דוקא ולא מרצין ככלל בתרא אלא מידי דדמי ליה בכל נד לפרט דהיינו נוצעין וזריך לומר דסוגיא דלעיל דדריש כלל ופרט וכלל ואפ"ה אינטריך ליה לתאכלו להתיר צורות שיחין ומערות קסבר כללא בתרא דוקא והוו מתרבו צורות שיחין ומערוט אע"ג דלא דמו אלא כחד נד שהם מים הגדלים על גבי קרקע וכי פריך אי מה הפרט מפורש מים הגדלים על גבי קרקע ורצי אפילו צורות שיחין ומערות לאיסורא הוה מצי לשנויי קסבר כללא קמא דוקא וצעי' עד דדמי ליה בכל נד אלא האמת קמתרן דמתאכלו קדריש לכו לעיל צצרייתא והשתא לפירוש זה לא פליגי מידי צהן מלתא סוגיא דלעיל ותנא דצי ר' ישמעאל דהכא ויש תמוה דכי פריך צסמוך ואיפוך אלא ומשגי מרצה אני צורות שיחין ומערות להתירא שהם עלצורין ככלים למה לי להזכיר כלל עלצורין דהוה ליה למימר דאיציעי ליה לרצויי חריצין ונעיצין טפי לאיסורא לפי שהם נוצעים כימים וכנחלים לכך נראה לו דהנך חריצין ונעיצין דהכא איירי בִּצֵין נוצעין ולהכי פריך כיון דאין נוצעין מה לי צורות שיחין ומערות מה לי חריצין ונעיצין ומשגי דחריצין ונעיצין אע"ג שאין נוצעין דמו טפי לימים ונחלים שאין עלצורים ככלים אצל צורות שיחין ומערות עלצורים ככלים אצל דדריש ריבה ומיעט מרצה חריצין ונעיצין שאין נוצעין לאיסורא והתירא דתאכלו מוקי לה צצורות שיחין ומערות אצל למאן דדריש לעיל כללי ופרטי מרצה מתאכלו להתירא אפי' חריצין ונעיצין שאין עלצורים ככלים כיון דאין נוצעים: **דקא**

והדר נפיל למנא התם **היינו רביתיה ומנא תימרא** דתניא מנין לרבות בורות שיחין ומערות ששוחה ושותה מהן ואינו נמנע ת"ל **תאכלו מכל אשר במים וליחושו דלמא פריש**

לדפנא והדר נפיל אלא היינו רביתיה ה"ג היינו רביתיה אמר ליה רב חסדא לרב הונא תניא דמסייע לך כל השרץ השורץ על הארץ יִלְרבות יבחושין שסינגן טעמא דסינגן הא לא סינגן שרי **אמר שמואל** **הקישות שהתליעה באביה**

עין משפט ור מצה

רעט א מיי פ"ב מהל' מאלכות אסורות הל' יח עי' מ"מ סוג עשין סב טוש"ע י"ד ס' פד ס"ז:

רפ ב מיי שס הל' כ טוש"ע שס סעף ג:

רפא ג מיי שס הל' יט טוש"ע שס סעף ה:

רפב ד מיי שס הל' כ טוש"ע שס סעף ג:

רפג ה מיי שס הל' טו טוש"ע שס סעף ו:

שיטה מקובצת

א[ל] לכך נראה דהנך חריצין ונעיצין דהכא איירי באין נובעין. צ"ב (ולאנן) ו[לא] כן] פירשי' לעיל לפיכך צריך לומר דנקט עצורין לאשמריות דאי הן וזחלין אסיר אע"ג דאינם נובעין. כך נ"ל:

רבינו גרשום

אימא לאיסורא דאי אית ליה אכול ואי לית ליה לא תיכול [אפי'] בורות שיחין ומערות: ואימעוט ליה כלים להתירא. כלומר בדבכיים אע"ג דלית ליה אכול: ואימא איפכא. כלומר חריצין ונעיצין להתירא בורות שיחין ומערות לאיסורא: חד אמר יש לו סתום אין לו מפורש. כלומר כל אשר לו סנפיר וקשקשת סתום וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת מפורש: (משמש לו קא) [מיניה הוא דמתרבו כלים. צימים ובנחלים הוא דאית ליה אכול דלית ליה לא תיכול (וניכול להביך) הא בכלים אע"ג דלית ליה תיכול כדאמר' לעיל: אין לו הוא דקא מגלי עליה דיש לו. כלומר דאי מיש לו הוה אמינא בכלים אע"ג דאית ליה לא תיכול קמ"ל אין לו בימים ובנחלים הוא דלית ליה לא תיכול משמע הא בכלים אע"ג דלית ליה אכול: בציביא בליילא. כלומר משמים ציבי דחצבא ושפי שיכרא דרך ציבי דלמא פריש התולעת מחצבא לציבי ומיחיו כשרץ השורץ: אי"ל רב חסדא לרב הונא תניא דמסייע. מה דאמרת כי פריש לציבי והדר נפיל יש בו משום שרץ השורץ תניא דמסייעא לך דלאחר שפירש למסנת קרינן ביה השרץ: